

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. kovo 2 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Laisvas darbuotojų judėjimas — SESV 45 straipsnis — Reglamentas (ES) Nr. 492/2011 — 7 straipsnis — Vienodas požiūris — Pasienio darbuotojas, pajamų mokesčiu apmokestinamas gyvenamosios vietos valstybėje narėje — Darbdavio nemokumo atveju darbo vietos valstybės narės mokama išmoka — Nemokumo atveju mokamos išmokos apskaičiavimo taisyklės — Tariamasis atsižvelgimas į darbo vietos valstybėje narėje taikomą pajamų mokesčių — Nemokumo atveju mokama išmoka, mažesnė nei ankstesnis neto darbo užmokestis — Dvišalė sutartis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo“

Byloje C-496/15

dėl *Landesozialgericht Rheinland-Pfalz, Mainz* (Reino krašto-Pfalco apygardos socialinių bylų teismas, Maincas, Vokietija) 2015 m. liepos 23 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. rugsėjo 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Alphonse Eschenbrenner

prieš

Bundesagentur für Arbeit

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Prechal, A. Rosas (pranešėjas), C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas M. Wathelet,

posėdžio sekretorė L. Hewlett, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. liepos 7 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Bundesagentur für Arbeit*, atstovaujamos B. Klug,
 - Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir A. Lippstreu,
 - Europos Komisijos, atstovaujamos M. Kellerbauer, M. Wasmeier ir D. Martin,
- susipažinęs su 2016 m. rugsėjo 7 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

* Proceso kalba: vokiečių.

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl SESV 45 straipsnio ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje (OL L 141, 2011, p. 1) 7 straipsnio išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant Prancūzijoje gyvenančio ir Vokietijoje dirbančio Prancūzijos piliečio Alphonse Eschenbrenner ir *Bundesagentur für Arbeit* (Federalinė darbo agentūra, Vokietija, toliau – agentūra) ginčą dėl tariamo atsižvelgimo į Vokietijos pajamų mokesčių nustatant šiam darbuotojui nemokumo atveju mokamą išmoką.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 Iš dalies pakeistos 1959 m. liepos 21 d. Prancūzijos Respublikos ir Vokietijos Federacinės Respublikos sutarties dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo ir tarpusavio administracinės ir teisinės pagalbos taisyklių pajamų ir turto mokesčių, taip pat patentų ir žemės mokesčių srityje nustatymo (toliau – Prancūzijos ir Vokietijos sutartis dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo) 13 straipsnyje nurodyta:

„(1) Taikant toliau nurodytų punktų nuostatas, pajamos iš samdomojo darbo apmokestinamos tik toje susitariančiojoje valstybėje, kurioje vykdoma asmens veikla, iš kurios gaunamos šios pajamos. Be kita ko, pajamomis iš samdomojo darbo laikomi atlyginimas, darbo užmokestis, algos, premijos ar kitoks uždarbis ir visos panašios išmokos, mokamos arba paskirtos asmenų, išskyrus tuos, kurie numatyti 14 straipsnyje.

<...>

(5) a) Nukrypstant [nuo šio straipsnio 1 punkto], asmenų, dirbančių susitariančiosios valstybės pasienio teritorijoje ir turinčių nuolatinę gyvenamąją vietą kitos susitariančiosios valstybės pasienio teritorijoje, kur šie asmenys paprastai grįžta kiekvieną dieną, pajamos iš samdomojo darbo apmokestinamos tik toje kitoje valstybėje;

<...>“

- 4 Šios sutarties 14 straipsnyje nustatyta:

„(1) Darbo užmokestis, algos ir analogiški atlygiai, taip pat pensijos, mokamos vienos iš susitariančiųjų valstybių, federacinio vieneto ar viešosios teisės reglamentuojamo juridinio asmens fiziniams asmenims, gyvenantiems kitoje susitariančiojoje valstybėje dėl esamų ar buvusių administracinių ar karinių tarnybų, yra apmokestinami tik pirmoje valstybėje. <...>

2) 1 punkto pirmas sakinytas taip pat taikomas:

1. Sumoms, mokamoms pagal teisės aktuose numatytą socialinį draudimą;

<...>“

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 492/2011

- 5 Reglamento Nr. 492/2011 I skyrius pavadintas „Įdarbinimas, vienodos sąlygos ir darbuotojų šeimos“. Šio skyriaus 2 skirsnio „Įdarbinimas ir vienodo požiūrio užtikrinimas“ 7 straipsnyje numatyta:

„1. Darbuotojui, jei jis yra valstybės narės pilietis, negali būti sudarytos skirtingos įdarbinimo ir darbo sąlygos, nei tos valstybės narės, kurioje jis dirba, piliečiams dėl jo pilietybės, ypač nustatant darbo užmokestį ir atleidžiant iš darbo, o jam tampant bedarbiu – jį grąžinant arba vėl priimant į darbą.

2. Jis naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis, kaip ir vietiniai darbuotojai.

<...>

Direktyva 2008/94/EB

- 6 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, 2008, p. 36) I skyriaus „Taikymo sritis ir sąvokų apibrėžimai“ 1 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Ši direktyva taikoma su darbo sutartimis ar darbo santykiais susijusiems darbuotojų reikalavimams, pateiktiems 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtiems nemokiems darbdaviams.“

- 7 Šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalies pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Ši direktyva nepažeidžia nacionalinės teisės aktuose vartojamų sąvokų „darbuotojas“, „darbdavys“, „darbo užmokestis“, „neatidėliotina teisė“ ir „būsimoji teisė“.“

- 8 Šios direktyvos II skyriaus „Nuostatos, susijusios su garantijų institucijomis“ 3 straipsnis išdėstytas taip:

„Valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad garantijų institucijos, laikantis 4 straipsnio reikalavimų, užtikrintų darbuotojams nesumokėtų reikalavimų, kylančių dėl darbo sutarčių ar darbo santykių, patenkinimą, įskaitant, jeigu numatyta nacionalinės teisės aktais, išeitines išmokas dėl nutrauktų darbo santykių.

Reikalavimai, kuriuos perėmė garantijų institucija, yra neįvykdyti su darbo užmokesčiu susiję reikalavimai už laikotarpį iki valstybių narių nustatytos datos ir (arba), kai kuriais atvejais, po jos.“

- 9 Minėtos direktyvos to paties skyriaus 4 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės turi teisę apriboti 3 straipsnyje nurodytų garantijų institucijų atsakomybę.

2. Jeigu valstybės narės pasinaudoja 1 dalyje nurodyta galimybe, jos nurodo laikotarpį, už kurį garantijų institucija turi sumokėti neįvykdytus reikalavimus. Tačiau jis negali būti trumpesnis nei laikotarpis, apimantis paskutinių trijų mėnesių darbo santykių iki ir (arba) po 3 straipsnio antroje pastraipoje nurodytos datos, darbo užmokestį.

<...>

3. Valstybės narės gali nustatyti maksimalų garantijų institucijos mokėjimų dydį. Šis dydis negali būti mažesnis už tą, kuris socialiniu atžvilgiu atitinka šioje direktyvoje nustatytą socialinį tikslą.

<...>

Vokietijos teisės aktai

- 10 Remiantis *Einkommensteuergesetz* (Pajamų mokesčio įstatymas) 3 straipsnio 2 dalies b punktu nemokumo atveju mokama išmoka neapmokestinama pajamų mokesčiu.
- 11 *Sozialgesetzbuch* (Socialinės apsaugos kodekso) III knygos „Įsidarbinimo skatinimas“ (toliau – SGB III) 165 straipsnio „Teisės“ 1 dalies pirmame sakinyje numatyta:

„Darbuotojai turi teisę į nemokumo atveju mokamą išmoką, jeigu jie dirba samdomąjį darbą šalies teritorijoje ir jeigu jų darbdavio nemokumo atveju jie turi iš nesumokėto darbo užmokesčio kylančių reikalavimų už tris paskutinius darbo sutarties mėnesius.“

- 12 SGB III 167 straipsnis „Suma“ suformuluotas taip:

„(1) Nemokumo atveju mokama išmoka yra neto darbo užmokesčio dydžio, prilygstanti bruto darbo užmokesčiui ir neviršijanti SGB III 341 straipsnio 4 dalyje nustatyto maksimalaus mėnesinio išmokos apskaičiavimo dydžio, atėmus pagal teisės aktus išskaičiuojamas sumas.

(2) Jei darbuotojas

<...>

2. nėra pajamų mokesčiu nacionalinėje teritorijoje apmokestinamas asmuo ir neturi prievolės mokėti mokesį už nemokumo atveju mokamą išmoką pagal jam taikytinas nuostatas,

iš jo darbo užmokesčio išskaičiuojami mokesčiai, kurie būtų buvę išskaičiuoti iš šio darbo užmokesčio, jeigu darbuotojas būtų buvęs apmokestintas pajamų mokesčiu nacionalinėje teritorijoje.“

- 13 SGB III 169 straipsnio „Subrogacija“ pirmas sakinytis išdėstytas taip:

„Iš darbo užmokesčio kylantys reikalavimai, kuriais remiantis atsiranda teisė į nemokumo atveju mokamą išmoką, subrogacijos būdu perleidžiami [agentūrai], jeigu reikalaujama nemokumo atveju mokamos išmokos.“

Pagrindinės bylos faktinės aplinkybės ir prejudiciniai klausimai

- 14 A. Eschenbrenner, Prancūzijos pilietis, gyvena Rahling (Prancūzija), prie Vokietijos sienos. Nuo 1996 m. jis dirbo vairuotoju įmonėje *Philipp's Reisen*, esančioje Pirmasense (Vokietija). Pagal kompetentingo Prancūzijos mokesčių centro vadovo išduotą pažymą A. Eschenbrenner dėl savo darbo atitiko sąlygas, kad būtų laikomas pasienio darbuotoju, kaip tai suprantama pagal Prancūzijos ir Vokietijos sutarties dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo 13 straipsnio 5 dalies a punktą, todėl jo Vokietijoje gaunami algai remiantis šios sutarties nuostatomis buvo taikomas Prancūzijos mokestis.
- 15 2012 m. birželio 29 d. įmonei *Philipp's Reisen* pradėta nemokumo procedūra. Kadangi A. Eschenbrenner visą algą ir darbo užmokesį ši įmonė mokėjo iki 2012 m. kovo mėn., nemokumo procedūros pradžios dieną A. Eschenbrenner reikalavimas darbdaviui sudarė 5 571,88 euro už mokėtiną darbo užmokesį nuo 2012 m. balandžio iki birželio mėn.

- 16 Remdamasis šiais neįvykdytais iš darbo užmokesčio kylančiais reikalavimais 2012 m. liepos 13 d. A. Eschenbrenner prašė sumokėti nemokumo atveju mokamą išmoką. Apskaičiuodama šią išmoką agentūra iš A. Eschenbrenner bruto darbo užmokesčio išskaičiavo 3 550,24 euro sumą, kurią laikinasis administratorius išmokėjo kaip avansą už laikotarpį nuo 2012 m. balandžio 1 d. iki birželio 28 d., taip pat socialines įmokas atitinkančią sumą ir algos už balandžio mėnesį avansą pagal algalapį. Be to, ši institucija, remdamasi SGB III 167 straipsnio 2 dalimi, iš šio darbo užmokesčio išskaitė pagal Vokietijos teisę apskaičiuoto pajamų mokesčio sumą, kuri už tris nagrinėjamus mėnesius sudarė atitinkamai 185 eurus, 175 eurus ir 173 eurus. Todėl 2012 m. liepos 18 d. sprendimu A. Eschenbrenner paskirta iš viso 356,77 eurų dydžio nemokumo atveju mokama išmoka.
- 17 Skunde dėl šio sprendimo A. Eschenbrenner iš esmės teigė, kad atsižvelgimas į Vokietijoje taikomą pajamų mokesčių apskaičiuojant nemokumo atveju mokamą išmoką buvo diskriminacinis, todėl prieštaravo Sąjungos teisei, nes jis nebuvo apmokestinamasis asmuo Vokietijoje. 2012 m. rugsėjo 18 d. sprendimu ši skundą agentūra atmetė.
- 18 A. Eschenbrenner pateikė skundą dėl agentūros sprendimo ir tvirtino, kad nemokumo atveju mokamos išmokos apskaičiavimo tvarka buvo nesuderinama su Sąjungos teise, nes ji neleido pasienio darbuotojams, kaip A. Eschenbrenner, gauti nemokumo atveju mokamos išmokos, lygios jų ankstesniam neto darbo užmokesčiui. Priešingai nei Vokietijoje dirbančių ir gyvenančių asmenų atveju, pasienio darbuotojams mokama šios išmokos suma buvo mažesnė nei jų ankstesnis neto darbo užmokestis dėl, be kita ko, Vokietijoje ir Prancūzijoje taikomo skirtingo mokesčio tarifo. Kai *Sozialgericht Speyer* (Špejerio socialinių bylų teismas, Vokietija) atmetė jo skundą, A. Eschenbrenner pateikė apeliacinį skundą *Landessozialgericht Rheinland-Pfalz, Mainz* (Reino krašto-Pfalco apygardos socialinių bylų teismas, Maincas, Vokietija).
- 19 Šis teismas nusprendė, kad A. Eschenbrenner reikalavimas gali būti patenkintas tik jei ES teisėje numatytas vienodo požiūrio su Vokietijos darbuotojais reikalavimas neleidžia tariamai atsižvelgti į Vokietijos pajamų mokesčių pagal SGB III 167 straipsnio 2 dalį apskaičiuojant nemokumo atveju mokamos išmokos sumą. Nusprendęs, kad nemokumo atveju mokama išmoka yra socialinė lengvata, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad pagal šią nuostatą pasienio darbuotojai dėl pilietybės negali būti vertinami kitaip nei vietos darbuotojai ir turi naudotis tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir vietos darbuotojai.
- 20 Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau nusprendė, kad tariamas Vokietijos pajamų mokesčio išskaičiavimas yra netiesioginė diskriminacija, pirma, apskaičiuojant papildomą laikinosios išmokos sumą buvusiems civiliams jungtinių karinių pajėgų darbuotojams Vokietijoje (2004 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Merida*, C-400/02, EU:C:2004:537) ir, antra, apskaičiuojant užmokesčio priedus, mokamus ne visą darbo laiką dirbantiems darbuotojams prieš išeinant į pensiją (2012 m. birželio 28 d. Sprendimas *Erry*, C-172/11, EU:C:2012:399).
- 21 Aišku, priešingai nei šiose dviejose bylose nagrinėtais atvejais, SGB III 167 straipsnio 2 dalis *de facto* nesukuria dvigubo apmokestinimo pagrindinėje byloje nagrinėjamomis aplinkybėmis, nes nemokumo atveju mokama išmoka pagal Prancūzijos ir Vokietijos sutarties dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo 14 straipsnio 2 dalies 1 punktą apmokestinama valstybėje, kuri ją išmoka, ši išmoka neapmokestinama Vokietijoje remiantis Pajamų mokesčio įstatymo 3 straipsnio 2 dalies b punktu, todėl tik tariamai atsižvelgiama į Vokietijoje mokėtiną mokesčių apskaičiuojant nemokumo atveju mokamą išmoką.
- 22 Vis dėlto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nuomone, nemokumo atveju mokamos išmokos suma iš esmės turi būti lygi ankstesniam darbuotojo neto darbo užmokesčiui. Nors taikant SGB III 167 straipsnio 2 dalyje numatytą skaičiavimo metodą pasienio darbuotojai yra tokioje pačioje padėtyje kaip asmenys, gyvenantys ir dirbantys Vokietijoje, kiek tai susiję su gauta nemokumo atveju mokama išmoka, šis metodas pasienio darbuotojams būtent neleidžia gauti kompensacijos, lygios jų ankstesniam neto darbo užmokesčiui.

- 23 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar toks rezultatas suderinamas su Direktyva 2008/94. Remdamasis, be kita ko, 2004 m. kovo 4 d. Sprendimu *Barsotti ir kt.* (C-19/01, C-50/01 ir C-84/01, EU:C:2004:119) ir 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimu *van Ardennen* (C-435/10, EU:C:2011:751) šis teismas mano, kad nors ši direktyva valstybėms narėms leidžia nustatyti maksimalų dydį garantijų institucijų mokėjimams, tačiau ji numato, jog turi būti visiškai kompensuoti neįvykdyti su darbo užmokesčiu susiję reikalavimai, mažesni nei nustatytas dydis. Pagrindinės bylos aplinkybėmis iš nagrinėjamų teisės nuostatų taikymo matyti, kad nėra visiškai kompensuojami neįvykdyti su darbo užmokesčiu susiję reikalavimai.
- 24 Šis teismas taip pat teigia, kad, priešingai, nei nurodė pirmosios instancijos teismas savo sprendime, neaišku, ar A. Eschenbrenner pagal Vokietijos teisę turi galimybę prieš savo darbdavį remtis reikalavimu, atitinkančiu nemokumo atveju mokamos išmokos, apskaičiuotos remiantis SGB III 167 straipsnio 2 dalimi, sumos ir jo ankstesnio bruto darbo užmokesčio sumos skirtumu.
- 25 Šiomis aplinkybėmis *Landessozialgericht Rheinland-Pfalz, Mainz* (Reino krašto-Pfalco apygardos socialinių bylų teismas, Maincas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

- „1. Ar su Sąjungos pirminės ir (arba) antrinės teisės normomis [visų pirma SESV 45 straipsniu <...> ir Reglamento (ES) Nr. 492/2011 7 straipsniu] suderinama tai, kad Vokietijoje dirbusiam, tačiau kitoje valstybėje narėje gyvenančiam darbuotojui, kuris Vokietijoje nėra pajamų mokesčiu apmokestinamas asmuo ir kuriam nemokumo atveju mokama išmoka pagal jam taikomas taisykles neapmokestinama, jo darbdavio nemokumo atveju iš darbo užmokesčio, pagal kurį apskaičiuojama jam priklausanti nemokumo atveju mokama išmoka, būtų buvę išskaitomi mokesčiai, jei jis Vokietijoje būtų pajamų mokesčiu, tariamai taikomu darbo užmokesčiui, apmokestinamas asmuo, kai šis darbuotojas nebegali darbdaviui pareikšti su nesumokėtu bruto darbo užmokesčiu susijusio reikalavimo?
2. Jei į pirmąjį klausimą bus atsakyta neigiamai, ar su Europos Sąjungos pirminės ir (arba) antrinės teisės normomis suderinama tai, kad, esant nurodytoms aplinkybėms, darbuotojas darbdaviui vis dar gali pareikšti su nesumokėtu bruto darbo užmokesčiu susijusį reikalavimą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 26 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis SESV 45 straipsnį ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiama, jog nemokumo atveju mokama išmoka, valstybės narės suteikta pasienio darbuotojui, kuris šioje valstybėje nėra pajamų mokesčiu apmokestinamas asmuo ir nėra prievolę mokėti mokesčių už šią išmoką turintis asmuo, būtų apskaičiuojama iš darbo užmokesčio, pagal kurį nustatoma ši išmoka, išskaičiuojant pajamų mokesčių, taikomą šioje valstybėje, dėl ko šis pasienio darbuotojas, priešingai nei šioje valstybėje gyvenantys ir dirbantys asmenys, negautų išmokos, atitinkančios savo ankstesnį neto darbo užmokesčių. Be to, šis teismas klausia, kokį poveikį šiai analizei turi aplinkybė, kad šis pasienio darbuotojas prieš savo darbdavį negali remtis reikalavimu, atitinkančiu savo ankstesnį bruto darbo užmokesčių, kurio jis negavo dėl šio išskaičiavimo.
- 27 Pirmiausia reikia išaiškinti nemokumo atveju mokamos išmokos pasienio darbuotojams, kaip antai A. Eschenbrenner, apmokestinimą.

- 28 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, neginčijama, kad pagal Prancūzijos ir Vokietijos sutarties dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo 14 straipsnio 2 dalies 1 punktą Vokietijos Federacinės Respublikos kompetentingų institucijų suteiktų socialinių lengvatų, kaip nagrinėjamos nemokumo atveju mokamos išmokos, apmokestinimo diskrecija priklauso šiai valstybei. Iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad A. Eschenbrenner *de facto* už šią nemokumo atveju mokamą išmoką neapmokestinamas Prancūzijoje.
- 29 Be to, Vokietijos mokesčių teisės aktuose ši nemokumo atveju mokama išmoka neapmokestinama pajamų mokesčiu pagal Pajamų mokesčio įstatymo 3 straipsnio 2 dalies b punktą.
- 30 Formaliai pagrindinės bylos aplinkybėmis suteiktai nemokumo atveju mokamai išmokai netaikomas nei dvigubas apmokestinimas, nei Vokietijos pajamų mokestis. Kita vertus, fiktyviai atsižvelgiama į mokestį, kuris būtų buvęs taikomas A. Eschenbrenner pajamoms iš darbo užmokesčio tuo atveju, jei jis ankstesniu laikotarpiu nei laikotarpis, kai jo darbdavys tapo nemokus, būtų buvęs pajamų mokesčiu apmokestinamas asmuo Vokietijoje.
- 31 Šiuo klausimu pagrindinės bylos aplinkybės skiriasi nuo nagrinėjamų bylose, kuriose priimtas 2004 m. rugsėjo 16 d. Sprendimas *Merida* (C-400/02, EU:C:2004:537) ir 2012 m. birželio 28 d. Sprendimas *Erny* (C-172/11, EU:C:2012:399), kuriuos nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas ir kurie susiję su situacijomis, kai nagrinėjamos išmokos buvo realiai apmokestintos dviejose valstybėse narėse. Iš tiesų, skirtingai nei situacija pagrindinėje byloje, diskrecija apmokestinti nagrinėjamas išmokas bylose, kuriose buvo priimti minėti sprendimai, pagal Prancūzijos ir Vokietijos sutartį dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo priklausė vienai valstybei narėi, o mokestį iš šių išmokų tariamai išskaitė kita valstybė narė (žr. 2004 m. rugsėjo 16 d. Sprendimo *Merida*, C-400/02, EU:C:2004:537, 11 ir 24 punktus ir 2012 m. birželio 28 d. Sprendimo *Erny*, C-172/11, EU:C:2012:399, 34 punktą).
- 32 Dėl vienodo požiūrio principo SESV 45 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad darbuotojų judėjimo laisvė reiškia, jog įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės. Šios nuostatos sukonkretintos Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnio 2 dalyje, kurioje numatyta, jog darbuotojas, valstybės narės pilietis, kitų valstybių narių teritorijoje naudojasi tomis pačiomis socialinėmis ir mokesčių lengvatomis kaip ir vietos darbuotojai.
- 33 Visų pirma reikia konstatuoti, kad SGB III 167 straipsnio 2 dalyje nustatytas skaičiavimo metodas nenumato skirtingo vertinimo pagal atitinkamų darbuotojų pilietybę, skirtingų kategorijų darbuotojų skirtumas pagrįstas, be kita ko, klausimu, ar darbuotojas yra apmokestinamasis asmuo Vokietijoje.
- 34 A. Eschenbrenner prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme iš esmės teigė, kad SGB III 167 straipsnio 2 dalis nėra tiesioginė diskriminacija dėl pilietybės, tačiau jam ji daro neigiamą poveikį, palyginti su Vokietijoje gyvenančiais ir dirbančiais asmenimis, kurie gauna tą pačią išmoką.
- 35 Šiuo klausimu primintina, kad pagal vienodo požiūrio principą, įtvirtintą tiek SESV 45 straipsnyje, tiek Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnyje, draudžiama ne tik tiesioginė diskriminacija dėl pilietybės, bet ir visos netiesioginės diskriminacijos formos, kuriomis, pritaikius kitus atskyrimo kriterijus, pasiekiamas toks pats rezultatas (šiuo klausimu žr. 2016 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Bragança Linares Verruga ir kt.*, C-238/15, EU:C:2016:949, 41 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Nacionalinės teisės norma, nors taikoma neatsižvelgiant į pilietybę, laikoma netiesiogiai diskriminuojančia, jeigu dėl savo pobūdžio gali labiau paveikti darbuotojus migrantus nei vietos darbuotojus, o dėl to pirmieji gali patekti į ypač nepalankią padėtį, nebent ji yra objektyviai pateisinama ir proporcinga siekiamam tikslui (2013 m. gruodžio 5 d. Sprendimo *Zentralbetriebsrat der gemeinnützigen Salzburger Landeskliniken*, C-514/12, EU:C:2013:799, 26 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 37 Siekiant nustatyti, ar nemokumo atveju mokamos išmokos apskaičiavimo metodas, nustatytas SGB III 167 straipsnio 2 dalyje, numato skirtingą vertinimą, prieštaraujantį SESV 45 straipsniui ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsniui, reikia išnagrinėti, ar pasienio darbuotojas, kaip A. Eschenbrenner, yra mažiau palankioje padėtyje nei Vokietijoje dirbantis ir gyvenantis asmuo, kai kitos aplinkybės yra vienodos.
- 38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo teigimu, Vokietijoje dirbantys ir gyvenantys asmenys pagal SGB III 167 straipsnio 1 dalį gauna nemokumo atveju mokamą išmoką, iš esmės lygią jų ankstesniam neto darbo užmokesčiui.
- 39 Vis dėlto, kalbant apie pasienio darbuotojus, neapmokestinamus pajamų mokesčiu Vokietijoje, kaip A. Eschenbrenner, nemokumo atveju mokamos išmokos apskaičiavimo metodas numatytas SGB III 167 straipsnio 2 dalyje, pagal kurią šiuo tikslu iš šio darbuotojo ankstesnio darbo užmokesčio turi būti išskaičiuojami mokesčiai, kurie būtų buvę taikomi šiam darbo užmokesčiui, jei darbuotojas būtų buvęs apmokestinamas pajamų mokesčiu Vokietijoje.
- 40 Taikant Prancūzijos ir Vokietijos sutartį dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo A. Eschenbrenner darbo užmokesčiui tol, kol jis dirbo, buvo taikomas Prancūzijos pajamų mokestis, kurio tarifas, taikomas šioje valstybėje narėje, pagrindinės bylos aplinkybių metu buvo mažesnis nei taikomas Vokietijoje. Todėl pasienio darbuotojo atveju ankstesniame punkte nurodyto metodo taikymas neišvengiamai reiškė, kad jo gauta nemokumo atveju mokama išmoka neatitiks jo ankstesnio neto darbo užmokesčio.
- 41 Dėl tokio rezultato suderinamumo su SESV 45 straipsniu ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsniu primintina, kad, kaip konstatuota šio sprendimo 28 punkte, šiuo atveju diskrecija apmokestinti nemokumo atveju mokamą išmoką pagal Prancūzijos ir Vokietijos sutartį dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo priklauso Vokietijos Federacinei Respublikai. Aplinkybė, kad ši valstybė neapmokestina šios išmokos ir reikalauja, kad apskaičiuojant jos sumą būtų atimama suma, atitinkanti pajamų mokestį pagal šioje valstybėje galiojantį tarifą, nepakeičia išvados, kad nagrinėjamos nacionalinės teisės nuostatos iš esmės atitinka šios valstybės apmokestinimo diskreciją.
- 42 Iš tiesų, kaip teigė Vokietijos vyriausybė per posėdį, šis neapmokestinimas ir tariamas mokestis, be kita ko, numatyti siekiant išvengti, atsižvelgiant į tokios įmonės nemokumo atveju mokamos išmokos prašymų skaičių, apmokestinimo dviem etapais procedūros, kurią sudaro, pirma, atsižvelgimas į bruto darbo užmokesčių apskaičiuojant šią išmoką ir, antra, nemokumo atveju mokamos išmokos apmokestinimas pajamų mokesčiu.
- 43 Be to, nors pasienio darbuotojams, kaip A. Eschenbrenner, nemokumo atveju mokamos išmokos apskaičiavimo metodas nustatytas SGB III 167 straipsnio 2 dalyje, t. y. socialinės teisės nuostatoje, ši nuostata susijusi su pajamų mokesčiu ir joje numatytas atsižvelgimas į jį tam, kad būtų apskaičiuota šios išmokos suma.
- 44 Iš to matyti, kad šių nacionalinės teisės nuostatų poveikis laisvo darbuotojų judėjimo srityje turi būti vertinamas atsižvelgiant į Teisingumo Teismo jurisprudenciją, susijusią su mokesčių priemonėmis.
- 45 Tiesa, kad valstybės narės turi vykdyti savo kompetenciją tiesioginių mokesčių srityje laikydamosi Sąjungos teisės ir, be kita ko, Sutartyje dėl ESV užtikrinamų pagrindinių laisvių (žr. 2016 m. vasario 23 d. Sprendimo *Komisija / Vengrija*, C-179/14, EU:C:2016:108, 171 punktą ir nurodytą jurisprudenciją), vis dėlto iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad Sąjungos teisė nedraudžia laisvo darbuotojų judėjimo neigiamų pasekmių, atsirandančių dėl valstybių narių apmokestinimo skalių skirtumų (šiuo klausimu žr. 1998 m. gegužės 12 m. Sprendimo *Gilly*, C-336/96, EU:C:1998:221, 47 ir 53 punktus).

- 46 Dėl valstybių narių teisės aktų šioje srityje skirtumų darbuotojo sprendimas remtis judėjimo laisve pagal, be kita ko, SESV 45 straipsnį tokiam darbuotojui gali, atsižvelgiant į aplinkybes, būti daugiau ar mažiau palankus arba nepalankus apmokestinant (pagal analogiją dėl atitinkamai nediskriminavimo principo žr. 2004 m. liepos 15 d. Sprendimo *Lindfors*, C-365/02, EU:C:2004:449, 34 punktą ir 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Schempp*, C-403/03, EU:C:2005:446, 45 punktą; dėl įsisteigimo laisvės žr. 2007 m. gruodžio 6 d. Sprendimo *Columbus Container Services*, C-298/05, EU:C:2007:754, 51 punktą ir 2008 m. vasario 28 d. Sprendimo *Deutsche Shell*, C-293/06, EU:C:2008:129, 43 punktą; dėl laisvo kapitalo judėjimo žr. 2013 m. lapkričio 7 d. Sprendimo *K*, C-322/11, EU:C:2013:716, 80 punktą).
- 47 Šiuo atveju, jei A. Eschenbrenner gauta nemokumo atveju mokama išmoka yra mažesnė nei jo iki darbdavio nemokumo gautas neto darbo užmokestis, ši neigiama pasekmė atsiranda tik dėl aplinkybės, kad valstybėje narėje, kuri suteikė nemokumo atveju mokamą išmoką ir kuri turi diskreciją ją apmokestinanti, šios išmokos nustatymo dieną mokesčio tarifas buvo didesnis nei valstybėje narėje, kurioje gyveno darbuotojas tuo metu, kai dirbo.
- 48 Be to, skirtingų mokesčių teisės nuostatų, kaip nagrinėjamų pagrindinėje byloje, poveikis nemokumo atveju mokamai išmokai, kurią gavo pasienio darbuotojas, kaip A. Eschenbrenner, yra labai neaiškus, nes jis priklauso nuo kiekvieno konkretaus atvejo specifikos. Iš tiesų, ši suma gali būti didesnė ar mažesnė už ankstesnį šio darbuotojo neto darbo užmokestį, atsižvelgiant į atitinkamose valstybėse narėse galiojančius mokesčių tarifus.
- 49 Todėl kadangi pagrindinėje byloje neigiamų pasekmių kyla tik dėl skirtingų atitinkamų valstybių narių apmokestinimo skalių, SESV 45 straipsnis ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnis nekliaudo tokiems teisės aktams, kaip nagrinėjami pagrindinėje byloje.
- 50 Šia išvada neleidžia suabejoti su Direktyva 2008/94 susiję argumentai, išdėstyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo.
- 51 Remiantis Direktyvos 2008/94 1 straipsnio 1 dalimi, ši direktyva taikoma darbuotojų reikalavimams, kylantiems dėl darbo sutarčių ar darbo santykių ir pateiktiems 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtiems nemokiems darbdaviams.
- 52 Iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, jog šios direktyvos socialinis tikslas – užtikrinti minimalią visų darbuotojų apsaugą Europos Sąjungos lygiu darbdaviui tapus nemokiam, apmokant nepatenkintus reikalavimus, kylančius iš darbo sutarčių ar darbo santykių ir susijusius su darbo užmokesčiu už konkretų laikotarpį (žr. 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *van Ardennen*, C-435/10, EU:C:2011:751, 27 ir nurodytą jurisprudenciją ir šiuo atveju 2016 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Webb-Sämann*, C-454/15, EU:C:2016:891, 32 ir 35 punktus).
- 53 Valstybės narės turi teisę nustatyti maksimalų neapmokėtų reikalavimų garantijos dydį, jos turi užtikrinti, kad, neviršijant šio maksimalaus dydžio, būtų apmokėti visi atitinkami neapmokėti reikalavimai (šiuo klausimu žr. 2004 m. kovo 4 d. Sprendimo *Barsotti ir kt.*, C-19/01, C-50/01 ir C-84/01, EU:C:2004:119, 36 punktą).
- 54 Vis dėlto, jei garantijų institucijos turi padengti šį nesumokėtą darbo užmokestį, visų pirma pagal Direktyvos 2008/94 3 straipsnį būtent nacionalinėje teisėje, taikant šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalį, turi būti patikslinta sąvoka „darbo užmokestis“ ir nustatytas jos turinys (žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Visciano*, C-69/08, EU:C:2009:468, 28 punktą ir nurodytą jurisprudenciją).
- 55 Todėl valstybių narių nacionalinė teisė turi apibrėžti nesumokėto darbo užmokesčio mokesstinį vertinimą, kai jį turi padengti garantijų institucijos pagal Direktyvą 2008/94. Vis dėlto taip apibrėžta tvarka negali neigiamai paveikti šios direktyvos socialinio tikslo, priminto šio sprendimo 52 punkte, ir apskritai Sąjungos teisės laikymosi.

- 56 Iš to, kas minėta, matyti, jog Direktyva 2008/94 nereikalauja, kad valstybės narės užtikrintų darbuotojui jo ankstesnio bruto darbo užmokesčio dydžio, įskaitant, be kita ko, šio darbo užmokesčio dalį, susijusią su mokesčiais, kompensaciją darbdavio nemokumo atveju.
- 57 Šiomis aplinkybėmis reikia nuspręsti, kad Direktyva 2008/94 taip pat nereikalauja, kad darbuotojas turėtų prieš darbdavį nukreiptą reikalavimą, atitinkantį jo ankstesnio bruto darbo užmokesčio, susijusio su mokesčiu, dalį, kurios nepadengia suteikta nemokumo atveju mokama išmoka.
- 58 Ši aplinkybė taip pat neturi įtakos atsakymui prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui dėl atitinkamų nacionalinės teisės nuostatų suderinamumo su SESV 45 straipsniu ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsniu. Iš tiesų, šios nuostatos nereikalauja, kad pasienio darbuotojas, kaip A. Eschenbrenner, gautų nemokumo atveju mokamą išmoką, atitinkančią jo ankstesnį bruto darbo užmokestį, kaip matyti iš šio sprendimo 49 punkte pateiktos išvados, todėl nebūtina, kad šis darbuotojas tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis turėtų prieš darbdavį nukreiptą reikalavimą, atitinkantį jo ankstesnio bruto darbo užmokesčio, susijusio su mokesčiu, dalį, kurios nepadengia suteikta nemokumo atveju mokama išmoka.
- 59 Atsižvelgiant į minėtus svarstymus, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip: SESV 45 straipsnį ir Reglamento Nr. 492/2011 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis pagal juos nedraudžiama, kad nemokumo atveju mokama išmoka, valstybės narės suteikta pasienio darbuotojui, kuris šioje valstybėje nėra pajamų mokesčiu apmokestinamas asmuo ir nėra prievolę mokėti mokesčių už šią išmoką turintis asmuo, būtų apskaičiuojama iš darbo užmokesčio, pagal kurį nustatoma ši išmoka, išskaičiuojant pajamų mokesčių, taikomą šioje valstybėje, dėl ko šis pasienio darbuotojas, priešingai nei šioje valstybėje gyvenantys ir dirbantys asmenys, negautų išmokos, atitinkančios jo ankstesnį neto darbo užmokestį. Aplinkybė, kad darbuotojas neturi prieš darbdavį nukreipto reikalavimo, atitinkančio jo ankstesnio bruto darbo užmokesčio, kurio jis negavo dėl šio išskaičiavimo, dalį, šiuo atveju neturi įtakos.

Dėl antrojo klausimo

- 60 Atsižvelgiant į atsakymą, pateiktą į pirmąjį klausimą, nereikia atsakyti į antrąjį klausimą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 61 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

SESV 45 straipsnį ir 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 492/2011 dėl laisvo darbuotojų judėjimo Sąjungoje 7 straipsnį reikia aiškinti taip, kad tokiomis kaip pagrindinės bylos aplinkybėmis pagal juos nedraudžiama, kad nemokumo atveju mokama išmoka, valstybės narės suteikta pasienio darbuotojui, kuris šioje valstybėje nėra pajamų mokesčiu apmokestinamas asmuo ir nėra prievolę mokėti mokesčių už šią išmoką turintis asmuo, būtų apskaičiuojama iš darbo užmokesčio, pagal kurį nustatoma ši išmoka, išskaičiuojant pajamų mokesčių, taikomą šioje valstybėje, dėl ko šis pasienio darbuotojas, priešingai nei šioje valstybėje gyvenantys ir dirbantys asmenys, negautų išmokos, atitinkančios jo ankstesnį neto darbo užmokestį. Aplinkybė, kad darbuotojas neturi prieš darbdavį nukreipto reikalavimo, atitinkančio jo ankstesnio bruto darbo užmokesčio, kurio jis negavo dėl šio išskaičiavimo, dalį, šiuo atveju neturi įtakos.

Parašai.